

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

24 octombrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată în componența:

Președinte: Țurcan Anatolie,

Judecători: Daguța Sergiu, Talpă Boris, Eremciuc Ghenadie, Malanciuc Ion

a judecat, fără citarea părților, recursul împotriva deciziei din 06 aprilie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, declarat de către avocatul Donica Victoria în numele inculpatului, în cauza penală în privința lui

Nica Valeriu X, născut la xxxxxx, originar din r-nul X, s. X, domiciliat în mun. X str. X, ap. xx, fără antecedente penale.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 28.12.2016 – 30.11.2021;

Instanța de apel: 14.12.2021 – 06.04.2022;

Instanța de recurs: 02.09.2022 – 24.10.2023.

Asupra recursului menționat, instanța de recurs,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința din 30 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, Nica Valeriu a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) Cod penal (redacția Legii nr. 167 din 09.07.2010, în vigoare din 03.09.2010), însă în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, procesul penal în privința acestuia a fost încetat.

2. Pentru a se pronunța în cauza dată, în sensul enunțat, prima instanță a constatat că, Nica Valeriu în perioada de conviețuire împreună, inițial în calitate de concubini, iar ulterior în calitate de soț și soție, cu persoana Nica Doina, în perioada anilor 2006 - noiembrie 2016 sistematic a manifestat un comportament injurios, jignitor și violent față de Nica Doina, exprimat prin înjurături și jigniri a demnității acesteia, amenințării cu moartea și cu aplicarea de lovituri cu pumnii și alte obiecte peste față, mâini și alte regiuni ale corpului, cu cauzarea persoanei Nica Doina a suferințelor fizice și psihice, cât și a vătămărilor corporale.

Inclusiv, la 18 august 2009, aproximativ ora 13.00 min., aflându-se în

apartamentul nr. xx din str. X, mun. X, manifestând un comportament agresiv a inițiat un conflict cu Nica Doina, agresând-o verbal, numind-o cu cuvinte necenzurate, iar ulterior a apucat-o de păr și, folosind o centură bărbătească, i-a aplicat multiple lovituri cu centura peste mâini și picioare, după care a trântit-o cu capul de podea, în rezultatul căruia lui Nica Doina, conform raportului de examinare medico-legală nr. 4375 din 20.08.2009, fiindu-i cauzate leziuni corporale sub formă de alopecie posttraumatică pe cap, cauzată în rezultatul smulgerii părului, echimoze masive și multiple pe membre, cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unor obiecte dure contondente cu suprafața de interacțiune limitată, ce duc la o dereglare a sănătății de scurtă durată, calificată ca vătămare ușoară.

Tot el, Nica Valeriu, la 07.11.2016, aproximativ ora 15.00 min., aflându-se în automobilul personal, manifestând un comportament agresiv a inițiat un conflict cu Nica Doina, agresând-o verbal, numind-o cu cuvinte necenzurate, iar ulterior aplicându-i o lovitură cu mâna în regiunea feței, la fel apucând-o de păr și zmulgându-i părul. În continuare, tot în aceeași zi, 07.11.2016, aproximativ ora 16.00 min., deja aflându-se la domiciliu, în apartamentul nr. xx din str. X, mun. X, Nica Valeriu a continuat comportamentul agresiv față de Nica Doina, continuând să o înjure cu cuvinte jignitoare și necenzurate și, folosind în calitate de instrument un ciocan de bucătărie, i-a aplicat lui Nica Doina multiple lovituri cu ciocanul peste mâini și picioare, iar ulterior înjosindu-i demnitatea, a dezbrăcat-o forțat de haine, până la piele, goală, examinând-o în scopul depistării căror-va urme de infidelitate.

În următoarea zi, 08 noiembrie 2016, seara, aproximativ ora 18.00 min., aflându-se la domiciliu, în apartamentul nr. xx din str. X, mun. X, Nica Valeriu a continuat comportamentul agresiv față de Nica Doina, continuând să o înjure cu cuvinte jignitoare și necenzurate, apoi, înfierbântând fierul de călcat haine, inițial a amenințând-o pe Nica Doina cu ferul că-l v-a atinge de fața ei, la pus pe coapsa piciorului stâng, iar drept rezultat, conform raportului de expertiză medico-legală nr. 3419/D din 30.11.2016, în rezultatul acțiunilor violente comise în perioada 07 - 08.11.2016, lui Nica Doina i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de arsuri termice gradul I-IV la nivelul coapsei stângi, produse în rezultatul acțiunii traumatice directe a unui obiect contondent incandescent (fer de călcat), echimoze la nivelul feței și a pavilionului articular pe stânga, cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui corp contondent dur cu suprafața de interacțiune limitată, echimoze și excoriații multiple la nivelul coapsei și genunchiului sting, cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur cu suprafața de interacțiune limitată și neregulată cu o formă geometrică specifică, leziuni ce condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată, calificate ca vătămare ușoară.

Prima instanță a stabilit că, prin acțiunile sale intenționate Nica Valeriu a comis infracțiunea prevăzută de art. 201¹ alin. (1) Cod penal – violență în familie, adică *acțiunea intenționată, manifestată fizic și verbal, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care a provocat suferință fizică, soldată cu vătămare ușoară a integrității corporale și a sănătății, și suferință psihică, cu cauzarea unui prejudiciu moral.*

Potrivit sentinței, în cadrul ședinței de judecată inculpatul Nica Valeriu a declarat că vina nu o recunoaște.

Prima instanță a constatat că infracțiunea a fost comisă în intervalul de timp 18 august 2009 - 8 noiembrie 2016, iar de la momentul comiterii infracțiunii, Nica Valeriu nu a mai încălcat legea, nu a comis alte infracțiuni și nu a fost anunțat în căutare; temei de suspendare a termenului de prescripție de atragere la răspundere penală nu este, dar din momentul comiterii ultimului epizod al infracțiunii au trecut deja 5 ani, din care motiv procesul urmează a fi încetat.

3. Sentința a fost atacată cu *apel* de către avocatul Donica Victoria în numele inculpatului, prin care a solicitat casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a inculpatului.

3.1. În conținutul cererii de apel depuse, apărătorul inculpatului a invocat că:

- din toate circumstanțele cauzei a fost constatat doar că între Nica Valeriu și Nica Doina au existat relații de familie, din care a rezultat și un copil minor comun. Familia Nica era o familie fericită, obișnuită, în care nu exista acel climat care îl invocă acuzarea. Din circumstanțele cauzei se observă că partea vătămată intenționat a depus o astfel de plângere pentru a putea pleca peste hotare cu copilul și de a beneficia de statut special - azil. Aceasta se dovedește și prin faptul că de mulți ani de zile mama părții vătămate este stabilită în Italia. Iar partea vătămată avea intenția de a începe o viață nouă peste hotarele țării și să beneficieze de careva drepturi și facilități în țara respectivă. Astfel, depunerea plângerii penale, a fost un plan bine chibzuit al părții vătămate de a pleca din țară sub un pretext;

- toți martorii citați în instanță, inclusiv și martorii acuzării, au confirmat relațiile bune între Nica Valeriu și Nica Doina. Martorul Bejan Ana, colegă de lucru cu Doina Nica, declarat că nu a văzut careva vânătăi sau alte urme de violență pe corpul lui Doina Nica. La fel a declarat că nu a văzut conflicte între foștii soți. Martorul Zara Elena, care este vecină de bloc cu inculpatul și partea vătămată, a declarat că familia Nica era o familie bună, exemplară, se înțelegeau bine, aveau respect reciproc. Nu a auzit să se certe, să existe acte de violență între ei. Martorul Sîtari Tatiana, care este vecină, a declarat că soții Nica aveau relații bune între ei. Semne de violență nu a avut Nica Doina. Ea se îmbrăca frumos, nu s-a plâns nici o dată pe soțul ei. Mai mult ca atât, martorul a declarat, că în perioada de vară, termen de 2-3 luni, când venea mama lui Nica Doina în țară din Italia, trăia cu ei în apartament. Aceasta iarăși dovedește relațiile bune în familie. Declarații similare au fost făcute de toți ceilalți martori;

- acuzarea a avut doar doi martori, dintre care Bejan Ana, care a dat declarații favorabile inculpatului, fără a confirma relații ostile în familia Nica. Și al doilea martor pe care nu l-a putut asigura în instanță, și s-a dat citire declarațiilor sale, chiar dacă nu a existat o confruntare între acest martor și inculpat la stadiul urmăririi penale. În ședința de judecată nu a fost prezentă partea vătămată, fapt pentru care inculpatul nu a avut posibilitatea reală de a pune întrebări și de a ivi la suprafață circumstanțele concrete ale prezentei cauze;

- declarațiile depuse de partea vătămată Nica Doina, în cadrul urmăririi penale, nu au fost verificate, respectiv sunt neprobate, instanța încălcând prevederile art. 314 alin.

(1) Cod de procedură penală;

- acuzarea nu a demonstrat învinuirea adusă, descriind fapte bazate pe concluzii eronate și neîntemeiate, ceea ce generează dubii serioase privind vinovăția lui Nica Valeriu și încalcă principiul prezumției nevinovăției.

4. Prin decizia din 06 aprilie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost respins ca nefondat, apelul avocatului Donica Victoria în numele inculpatului și menținută sentința fără modificări.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că, inculpatul Nica Valeriu a săvârșit infracțiunea incriminată și prevăzută de art. 201¹ alin. (1) Cod penal (redacția Legii nr. 167 din 09.07.2010, în vigoare din 03.09.2010), după indicii calificativi – *violență în familie, adică acțiunea intenționată, manifestată fizic și verbal, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care a provocat suferință fizică, soldată cu vătămare ușoară a integrității corporale și a sănătății, și suferință psihică, cu cauzarea unui prejudiciu moral.*

Potrivit deciziei, s-a considerat dovedită în afara dubiilor rezonabile vina inculpatului Nica Valeriu și pe deplin prin următoarea sistemă de probe pertinente, concludente, utile și veridice, care coroborează între ele, cum ar fi: declarațiile părții vătămate Nica Doina, date organului de urmărire penală și citite în ședința de judecată a instanței de fond, verificate prin citire în instanța de apel, declarațiile martorilor: Bejan Ina, Zara Elena, Spataru Tamara și Zara Valeriu (audiți în prima instanță, declarații verificate prin citire în instanța de apel), și prin probele materiale anexate la dosarul penal.

Instanța de apel a conchis că, întreaga sistemă de probe examinată și apreciată prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, coroborează între ele și demonstrează, incontestabil, faptul că, inculpatul Nica Valeriu a comis faptele prevăzute de art. 201¹ alin. (1) Cod penal.

Descriind elementele constitutive ale infracțiunii de violență în familie, instanța de apel a statuat că, în acțiunile inculpatului Nica Valeriu este prezentă latura obiectivă a infracțiunii de violență în familie și a menționat în decizie:

„faptul aplicării violenței în familie, este confirmat prin declarațiile părții vătămate Nica Doina; Informația „903” cu nr. 20851, conform căreia în perioada 08-14.11.2016 Nica Doina a fost agresată de către soț, fiindu-i stabilită diagnoza traumă cranio-cerebrală (f.d.25); Raportul de examinare medico-legală nr. 4375 din 20.08.2009, conform căruia la examinarea cet. Dudnic Doina Veaceslav, pe corpul acesteia au fost depistate leziuni corporale sub formă de alopecie posttraumatică pe cap, cauzată în rezultatul smulgerii părului, echimoze masive și multiple pe membre, cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unor obiecte dure contondente cu suprafața de interacțiune limitată, posibil în timpul și circumstanțele indicate, ce duc la o dereglare a sănătății de scurtă durată, calificată ca vătămare ușoară (f.d.33); Raportul de constatare medico-legală nr. 5701 din 11.11.2016 cu tabel fotografic, din care rezultă că Doinei Nica, posibil în timpul și circumstanțele indicate: la 08.11.2016 a fost agresată la domiciliu de soț, fiind lovită cu pumnii peste față, cap de mai multe ori, lovită cu un ciocan de bucătărie din metal peste mâna stângă și genunchi bilateral, trasă de păr ș.a, la 09.11.2016 a fost aplicat fierul de călcat fierbinte peste coapsa stângă, ce

a condiționat dereglarea sănătății de scurtă durată și se califică ca vătămări ușoare (f.d.58-59,60); Raportul de expertiză medico-legală nr. 3419/D din 30.11.2016, din care rezultă că, în rezultatul acțiunilor violente comise în perioada 07 - 08.11.2016, lui Nica Doina i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de arsuri termice gradul I-IV la nivelul coapsei stângi, produse în rezultatul acțiunii traumatice directe a unui obiect contondent incandescent (fier de călcat), echimoze la nivelul feței și a pavilionului articular pe stânga, cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui corp contondent dur cu suprafață de interacțiune limitată, echimoze și excoriații multiple la nivelul coapsei și genunchiului stâng, cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur cu suprafața de interacțiune limitată și neregulată cu o formă geometrică specifică, leziuni ce condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată, calificate ca vătămare ușoară (f.d.72); Rapoartele de evaluare psihologică nr. XI-10/4 și nr. xi-10/5 din 16.11.2016 al Asociației Împotriva Violenței în Familie „Casa Mărioarei”, a persoanei Nica Doina (f.d.16,17); Încheierea și ordonanța de protecție din 18.11.2016, conform cărora, în privința cet. Nica Valeriu au fost aplicate anumite restricții în legătură cu acțiunile violente admise de către acesta față de soția Nica Doina (f.d.18-22).”

Instanța de apel a constatat că, prima instanță la individualizarea, stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului Nica Valeriu, a ținut cont de prevederile articolelor 6, 7, 16, 61, 75, 76, 77, 78 Cod penal, de gravitatea infracțiunii săvârșite, care se atribuie la categoria infracțiunilor mai puțin grave prin prisma prevederilor art. 16 Cod penal, de faptul că infracțiunea a fost săvârșită din intenție, de personalitatea inculpatului care anterior nu a fost condamnat, se caracterizează satisfăcător, nu se află la medicul narcolog și psihiatru.

Instanța de apel a reținut că, prima instanță nu a stabilit pedeapsa inculpatului reieșind din faptul că, infracțiunea a fost comisă în intervalul de timp 18 august 2009-8 noiembrie 2016, iar de la momentul comiterii prezentei infracțiuni, Nica Valeriu nu a mai încălcat legea, nu a comis alte infracțiuni și nu a fost anunțat în căutare. Prin urmare temei de suspendare a termenului de prescripție de atragere la răspundere penală nu a fost stabilit, or din momentul comiterii ultimului epizod al infracțiunii au trecut deja 5 ani, din care motiv procesul penal a fost încetat de către prima instanță.

Instanța de apel a atestat că instituția liberării de răspundere penală urmare a intervenirii termenului de prescripție în baza art. 60 Cod penal poate fi realizată la etapa de urmărire penală în situația când învinuitul acceptă aplicarea prescripției, atunci când recunoaște faptele imputate acestuia drept comitere a unei fapte prejudiciabile prevăzute de legea penală, în acest caz poate fi dispusă prin ordonanța procurorului încetarea urmăririi penale pe temeiuri de nereabilitare, precum și cu transmiterea cauzei în instanța de judecată pentru examinare conform regulilor unui proces judiciar, atunci când învinuitul nu recunoaște învinuirea adusă acestuia, cu adoptarea unei sentințe de condamnare și cu liberarea de pedeapsa penală în temeiul prescripției tragerii la răspundere penală.

Instanța de apel a statuat că prima instanță a adoptat o sentință de condamnare (deoarece la recunoscut vinovat pe inculpat de comiterea infracțiunii imputate), dar cu ulterioara dispoziție privind încetarea procesului penal din motivul intervenirii prescripției tragerii la răspundere penală.

La acest capitol, instanța de apel a atras atenția asupra faptului că, sensul încetării procesului penal după ce a fost dispusă condamnarea inculpatului, aparent este unul contradictoriu (or nu poate exista o sentință de condamnare și una de încetare a procesului penal concomitentă pentru aceeași faptă), dar până la urmă instanța de apel apreciază dispoziția instanței de fond ce se referă la încetarea procesului penal, drept o liberare a inculpatului de pedeapsa penală (care de fapt este un efect al liberării de răspundere penale), pe care urma să o suporte inculpatului urmare a condamnării acestuia dacă nu era prescrisă fapta, or la caz se atestă că apel a depus doar partea apărării, iar înrăutățirea situației inculpatului în propriul apel, nu este admisă potrivit art. 409-410 Cod de procedură penală.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu *recurs* ordinar de către avocatul Donica Victoria în numele inculpatului, prin care invocând incidența **pct. 6) și 8)** a dispozițiilor alin. (1) art. 427 Cod de procedură penal (redacția Legii 66 din 05.04.2012 în vigoare din 27.10.2012), solicită admiterea recursului, casarea totală a deciziei și a sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri, de achitare a inculpatului, pe motivul inexistenței faptei infracțiunii.

5.1. În susținerea recursului, avocatul invocă argumente similare celor indicate anterior în apelul declarat, suplimentar menționând următoarele:

- partea vătămată nu a fost la ședințele de judecată în instanțele de fond, nu a fost audiată, părțile neavând posibilitatea de a-i acorda întrebări;

- declarațiile martorilor nu au fost apreciate corect;

- nu există probe directe, precum că inculpatul a comis fapta, iar apărarea a prezentat probe pertinente, concludente și utile, care au fost cercetate în instanța de judecată și demonstrează inexistența faptei incriminate inculpatului.

6. În temeiul art. 431 alin. (1) pct. 1¹ Cod de procedură penală, procurorul a prezentat referință pe marginea recursului declarat, pledând pentru respingerea recursului ca inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat.

7. Judecând recursul declarat în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta urmează a fi respins, din considerentele ce succed.

În speță se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a declarat recursul în termen.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța de recurs judecând recursul este în drept de al respinge, cu menținerea hotărârii atacate, în cazul în care se constată că recursul nu este întemeiat legal.

Potrivit art. 424 Cod de procedură penală, instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs și numai în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces și numai în limitele temeiurilor prevăzute la art. 427 invocate în recurs.

Sub acest aspect se reține că, recursul declarat este fondat pe temeiurile de la pct. 6) și 8) alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală (redacția Legii nr.66 din 05.04.2012, în vigoare din 27.10.2012 și până la 01.09.2023), potrivit cărora hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului, dacă instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care

se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, cât și dacă nu au fost întrunite elementele infracțiunii.

Instanța de recurs atestă că, criticele avocatului în esență, se referă la dezacordul cu hotărârile instanțelor de fond, atacate prin prisma alegațiilor că inculpatul Nica Valeriu a fost privat de dreptul la un proces echitabil și contradictoriu, fiind lipsit de posibilitatea de a acorda părții vătămate întrebări, în consecință a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii imputate în baza unor presupuneri lipsite de suport probant, apreciate de prima instanță și implicit de instanța de apel eronat, tendențios, prin ce au fost încălcate exigențele stipulate de art. 6 CEDO.

Aplicând metoda confruntării argumentelor deciziei instanței de apel, prin care a fost menținută fără modificări sentința de condamnare a inculpatului Nica Valeriu, și argumentelor recursului declarat, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a judecat cauza penală în corespundere cu exigențele prevăzute de lege, deoarece s-a pronunțat asupra motivelor esențiale invocate în apelul declarat, astfel fără a agrava situația inculpatului în propriul apel a verificat dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea contestată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Implicit cu referire la argumentele precum că, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, temeiurile de drept prevăzute în pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție le consideră neîntemeiate, și în acest sens menționează că, potrivit normelor art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, iar prevederile art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală stabilesc că, instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Potrivit art. 417 alin. (8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să conțină temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Astfel, analizând decizia atacată, instanța de recurs constată că, la judecarea apelului declarat de avocatul Donica Victoria în numele și interesele inculpatului Nica Valeriu, instanța de apel a verificat legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, respectând prevederile art. 414 alin. (1), (5) și 417 alin. (8) Cod de procedură penală, și în hotărârea adoptată s-a pronunțat asupra motivelor esențiale invocate în apelul declarat, aceasta cuprinzând motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată, așa cum este indicat în pct. 4.1. din prezenta decizie, soluție pe care instanța de recurs și-o însușește și reiterarea căreia nu o consideră necesară.

Mai mult ca atât, instanța de recurs reține faptul că, argumentele invocate de recurent au constituit obiect al examinării la judecarea cauzei în prima instanță și în instanța de apel, iar asupra acestora instanțele judecătorești s-au expus argumentat în hotărârile pronunțate.

Cu referire la argumentele avocatului, precum că instanța a admis o eroare gravă care a afectat soluția instanței, pe motiv că instanța de apel a încălcat cerințele prevăzute de art. 101 alin. (4) Cod de procedură penală, și nu a audiat partea vătămată Nica Doina, respectiv a pus la baza hotărârii adoptate declarațiile ultimei date la urmărirea penală, neverificate în ședința de judecată, examinare prin citire de prima instanță, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție le consideră nefondate, or, acestea sunt declarative și nu corespund realității, din motivele ce succed.

În această ordine de idei, verificând argumentele recursului în raport cu materialele cauzei, instanța de recurs constată că instanțele de fond au depus toată diligența necesară pentru a asigura prezența părții vătămate Nica Doina în ședința de judecată, iar vinovăția inculpatului Nica Valeriu nu a fost constatată în temeiul unei singuri probe, la caz declarațiile părții vătămate, dar din cumulul tuturor probelor administrate de organul de urmărire penală, cercetate, verificate și apreciate în plină măsură de instanța de fond și apel prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, astfel că alegerile date urmează a fi apreciate critic.

Potrivit materialelor cauzei, partea vătămată Nica Doina a fost prezentă în primele ședințe de judecată, în ședințele ulterioare fiind lipsă, fapt ce a condiționat dispunerea de nenumărate ori a aducerii silite a ultimei. Potrivit rapoartelor IP Centru mun. Chișinău, executarea încheierilor de aducere silită a părții vătămate Nica Doina în ședințele de judecată nu a fost posibilă, fiind stabilit, inclusiv prin informația din baza de date a Poliției de frontieră a RM, că aceasta a părăsit hotarele Republicii Moldova și la momentul judecării cauzei în instanța de fond și apel, nu se află pe teritoriul țării. (f.d. 150, 156, 241, 244, vol. I).

Întru întărirea situației, partea vătămată Nica Doina, prin intermediul serviciului de comunicare electronică, a expediat în adresa instanței de fond o cerere prin care a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa, totodată informând instanța de judecată despre faptul că se află pe teritoriul Republicii Italia, unde a solicitat azil, cauza fiind violența în familie (f.d. 189-190, vol. I). Suplimentar avocatul părții vătămate, Kușnir Mariana a prezentat copia tradusă a Buletinului de identitate și Permisului de ședere pentru străini, eliberate de autoritățile din Republica Italia, și potrivit cărora se confirmă că partea vătămată Nica Doina și fiul ei Nica Vlad, se află pe teritoriul Republicii Italia, motivul șederii fiind cererea de azil.

Astfel, pornind de la cele expuse mai sus, instanța de recurs constată îndeplinirea tuturor obligațiilor pozitive de a asigura prezența părții vătămate Nica Doina în instanța de judecată, iar temeiurile neprezentării sunt plauzibile și întemeiate, fiind stabilită imposibilitatea absolută de a asigura prezența ultimei în ședința de judecată în vederea audierii ei.

Mai mult ca atât, în cadrul examinării cauzei avocatul Kușnir Mariana în interesele părții vătămate Nica Doina, a înaintat o cerere instanței de judecată prin care solicită protecția victimei violenței în familie Nica Doina, ținând cont de caracterul infracțiunii imputate inculpatului Nica Valeriu, totodată a menționat faptul că datorită agresiunilor și violenței fizice și psihice la care a fost supusă pe parcursul anilor, victima a fost nevoită să solicite azil statului Italian, cauza fiind violența în familie, iar la momentul judecării cauzei în instanța de fond și apel, are statut de refugiat (f.d. 11-

12, vol. II).

Circumstanțele date au fost reiterate și în demersul procurorului formulat instanței de judecată, în corespundere cu prevederile art. 53, 371 și 364 Cod de procedură penală. (f.d. 82-84, vol. II),

În sensul dat este notorie concluzia Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza *Grossa împotriva Polonia*, pct. 55, unde Curtea a statuat că *”Totuși, nimeni nu poate fi obligat să facă imposibilul: Indisponibilitatea martorilor nu presupune încetarea procesului penal, cu condiția ca autoritățile să nu poată fi acuzate de lipsă de diligență în eforturile depuse pentru a oferi acuzatului posibilitatea de a interoga martorii în cauză”*.

Potrivit art. 371 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, citirea în ședința de judecată a declarațiilor martorului depuse în cursul urmăririi penale, precum și reproducerea înregistrărilor audio și video ale acestora, pot avea loc, la cererea părților, când martorul lipsește în ședință și absența lui este justificată fie prin imposibilitatea absolută de a se prezenta în instanță, fie prin motive de imposibilitate de a asigura securitatea lui, cu condiția că audierea martorului a fost efectuată cu confruntarea dintre acest martor și bănuit, învinuit sau martorul a fost audiat în conformitate cu art. 109 și 110.

Art. 6&3 lit. d) din Convenție consacră principiul conform căruia, înainte ca inculpatul să poată fi declarat vinovat, toate probele trebuie să fie prezentate, în principiu în fața acestuia în ședință publică, în vederea unei dezbateri în contradictoriu. Ca regulă generală se impune să i se ofere acuzatului o posibilitate adecvată și suficientă de a contesta mărturiile acuzării și de a-i interoga pe autorii acestora, fie la momentul depozității acestora, fie într-o etapă ulterioară.

Asupra celor indicate, instanța de recurs constată că condamnarea inculpatului Nica Valeriu nu se bazează exclusiv pe depozțiile părții vătămate Nica Doina date la etapa de urmărire penală și citite în lipsa ei în cadrul cercetării judecătorești, dar pe ansamblul de probe concludente, unde declarațiile părții vătămate Nica Doina constituie o parte componentă a ansamblului, și se coroborează cu celelalte probe cercetate în ședința de judecată, la caz, rapoartele de expertiză judiciară și declarațiile martorului Ina Bejan.

Mai mult, instanța de recurs atestă că nu corespunde realității afirmațiile părții apărării, în ce privește condamnarea inculpatului în lipsa acordării acestuia posibilității de a formula întrebări și de a primi răspunsuri de la partea vătămată, în lipsa posibilității de a interoga pe această, ca persoana care a mărturisit împotriva lui, deoarece materialele cauzei penale atestă cert faptul că inculpatul, la etapa de urmărire penală a avut posibilitatea reală de a adresa întrebări și de a primi răspunsuri de la partea vătămată Nica Doina, or la faza de instrumentare a cauzei penale de către organul de urmărire penală a fost organizată efectuarea acțiunii procesuale – confruntarea între partea vătămată Nica Doina și inculpatul Nica Valeriu, la acel moment având statut de bănuit, fapt confirmat prin procesul-verbal de confruntare din 08 decembrie 2016 (f.d.92-93, vol.I), permițând astfel acuzatului s-o interogheze, însă ultimul, fiind asigurat de asistența juridică în vederea realizării dreptului la apărare de avocatul Tatiana Gorea, în mod explicit a renunțat la exercitarea dreptului său procesual. Cu

toate acestea, materialele cauzei penale atestă că în aceeași zi, preventiv, inculpatul Nica Valeriu, la acel moment a acceptat să fie audiat și a dat declarații în calitate de bănuit. (f.d. 87, 88, 90-91. 92-93, vol.I).

La fel, instanța de recurs atestă și faptul că, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 06.04.2022, în conformitate cu prevederile art. 414 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de apel a verificat declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal (f.d. 218-223, vol. II), fără a fi înaintate demersuri din partea avocatului și inculpatului, de a fi audiați careva martori, nefiind specificat faptul care ar fi necesitatea audierii sau audierii repetate a acestora. În același context se constată că, fiind pusă în discuție posibilitatea finisării examinării cauzei penale în ordine de apel, partea apărării (inculpatul și avocatul acestuia) a răspuns afirmativ, fără a formula cerere de imposibilitatea încheierii cercetării judecătorești în lipsa audierii părții vătămate.

Se menționează și faptul, că dreptul înscris în art. 6 paragraf 3 lit. d) CEDO constă în posibilitatea ce trebuie să-i fie acordată acuzatului de a contesta o mărturie făcută în defavoarea sa, de a putea cere să fie audiați martori care să-l disculpe, în aceleași condiții în care sunt audiați și interogați martorii acuzării. Acest drept constituie o aplicație a principiului contradictorialității în procesul penal și, în același timp, o componentă importantă a dreptului la un proces echitabil. Prin urmare, potrivit jurisprudenței CtEDO, nu este suficient ca „acuzatul” să arate că nu a fost în măsură să interogheze un anumit martor în apărarea sa, spre a ajunge la concluzia încălcării sus-citate, dar este necesar ca cel interesat să probeze în mod verosimil că ascultarea acestui martor era utilă aflării adevărului în cauza dată și că refuzul jurisdicției naționale de a asculta acest martor a condus la prejudicierea dreptului la apărare al reclamantului (CEDH dec. din 5 aprilie 2001, Erich Priebke vs Italia, 13 aprilie 2006 Vaturi vs France).

Din analiza materialelor cauzei se conchide, că la examinarea cauzei instanțele judecătorești inferioare au respectat drepturile fundamentale ale inculpatului, expuse supra, iar hotărârile instanțelor corespund atât jurisprudenței CtEDO, cât și cadrului legal intern pertinent speței la acest capitol, deoarece inculpatului i-au fost aduse la cunoștință toate probele administrate de partea acuzării, fiindu-i acordat timpul necesar pentru pregătirea apărării sale, inclusiv și de a acumula probe de natură să dovedească netemeinicia afirmațiilor acuzării, cât și posibilitatea reală de a formula întrebări și de a primi răspunsuri de la partea vătămată, însă de la care efectuare inculpatul a renunțat în mod benevol la etapa de urmărire penală, deși în aceeași zi, preventiv a acceptat să fie audiat și a dat declarații în calitate de bănuit.

În acest sens, completul de judecată reține, că potrivit deciziei nr. 68g/2016 din 14 iunie 2016, Curtea Constituțională a menționat că principiul contradictorialității, garantat de art. 24 Cod de procedură penală, implică și concursul instanței de judecată, aliniatul (4) stabilind, că: „Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile prezentului cod, pentru administrarea probelor necesare”, însă legiuitorul prin sintagma „ajutor” a accentuat principiul participării active a părților la proces, principiu care prin substanța sa este contrar atitudinii pasive a părților la proces, și plasării obligațiilor acestora în seama părții adverse sau a instanței de judecată.

Totodată, Curtea a reținut, că normele procesual-penale enunțate creează un echilibru just în partea ce ține de respectarea principiului contradictorialității, sub aspectul exercitării drepturilor și obligațiilor fiecărei părți a procesului, în funcție de calitatea procesuală a persoanei. Astfel, principiul contradictorialității vine să asigure participarea activă la proces, atât din partea acuzării, cât și din partea apărării, în special, în partea ce ține de procesul de administrare a probelor.

Cu referire la temeiul invocat, prevăzut în pct. 8) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, precum că în speță nu sunt întrunite elementele infracțiunii imputate, instanța de recurs îl consideră neîntemeiat și urmează a fi respins din următoarele considerente.

În prim plan, sub acest aspect recursul avocatului este unul contradictoriu, lipsit de argumente clare și suficiente din care se rezulte propunerea recurentului privind hotărârea solicitată, or potrivit textului recursului declarat avocatul atacă decizia și sentința *invocând neîntrunirea elementelor infracțiunii*, pe când în partea rezolutivă a acestuia solicită achitarea inculpatului *pe motiv al inexistenței faptei infracțiunii*.

Astfel, invocarea formală a unor temeiuri de casare, care nu sunt urmate de o motivare corespunzătoare, nu face obiect de examinare în procedura de recurs, având în acest sens în vedere că, potrivit art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Adică completarea cererilor de recurs cu argumente de drept, care cu desăvârșire lipsesc aici, și care ar suplini-o din oficiu, este contrară principiului contradictorialității ce guvernează întregul proces penal.

În acest sens se menționează, că potrivit art. 113 alin. (1) Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii prevăzute de norma penală. Instanța de recurs reține, că acest temei include cazurile când nu a fost stabilită fapta care corespunde elementelor constitutive ale infracțiunii, nici mijloacele de probă prin intermediul cărora s-au constatat elementele constitutive, ori când nu au fost stabilite faptele care invocă circumstanțele atenuante și agravante ale infracțiunii.

În conformitate cu materialele cauzei inculpatul Nica Valeriu a fost recunoscut vinovat de către prima instanță de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) Cod penal, însă în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală procesul penal în privința acestuia a fost încetat, soluție menținută de către instanța de apel, care a constatat că, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, analizând obiectiv cumulul de probe prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, corect concluzionând asupra vinovăției inculpatului de săvârșirea infracțiunii imputate.

Analizând decizia atacată, instanța de recurs consideră, că instanța de apel legal și întemeiat a menținut hotărârea primei instanțe, în sensul expus supra, deoarece la judecarea apelului declarat, a verificat legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, respectând prevederile art. 414 alin. (1),

(5) și 417 alin. (8) Cod de procedură penală, și în hotărârea adoptată s-a pronunțat asupra motivelor esențiale invocate în apelul declarat, aceasta cuprinzând motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată, așa cum este indicat în pct. 4 din prezenta decizie, soluție pe care instanța de recurs și-o însușește și reiterarea căreia nu o consideră necesară.

Concluzia despre vinovăția inculpatului Nica Valeriu de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 201¹ alin. (1) Cod penal și faptul întrunirii elementelor constitutive ale acesteia, a fost reținută de instanțele de fond nu doar din declarațiile părții vătămate Nica Doina, precum invocă recurentul ci dintr-un cumul de probe administrate și prezentate de organul de urmărire penală în conformitate cu prevederile legii procesual-penale, cercetate și respectiv, verificate de instanțele de judecată.

Fiind constatat cu certitudine că Nica Valeriu, a comis violența în familie, acțiune intenționată manifestată fizic și verbal, asupra părții vătămate care avea calitate de soție a inculpatului, care a provocat suferință fizică, soldată cu vătămare ușoară a integrității corporale și a sănătății, și suferință psihică, cu cauzarea unui prejudiciu moral, fapt probat prin: - *informația „903” cu nr. 20851*, conform căreia în perioada 08-14.11.2016 Nica Doina a fost agresată de către soț, fiindu-i stabilită diagnoza traumă cranio -cerebrală (f.d.25, vol.I), - *raportul de examinare medico-legală nr. 4375 din 20.08.2009*, conform căruia la examinarea cet. Dudnic (Nica) Doina, pe corpul acesteia au fost depistate leziuni corporale sub formă de alopecie posttraumatică pe cap, cauzată în rezultatul smulgerii părului, echimoze masive și multiple pe membre, cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unor obiecte dure contondente cu suprafața de interacțiune limitată, posibil în timpul și circumstanțele indicate, ce duc la o dereglare a sănătății de scurtă durată, calificată ca vătămare ușoară (f.d.33, vol.I), - *raportul de constatare medico-legală nr. 5701 din 11.11.2016 cu tabel fotografic*, din care rezultă că Doinei Nica, posibil în timpul și circumstanțele indicate: la 08.11.2016 a fost agresată la domiciliu de soț, fiind lovită cu pumnii peste față, cap de mai multe ori, lovită cu un ciocan de bucătărie din metal peste mâna stângă și genunchi bilateral, trasă de păr ș.a, la 09.11.2016 a fost aplicat fierul de călcat fierbinte peste coapsa stângă, ce a condiționat dereglarea sănătății de scurtă durată și se califică ca vătămări ușoare (f.d.58-59,60, vol.I), - *raportul de expertiză medico-legală nr. 3419/D din 30.11.2016*, din care rezultă că, în rezultatul acțiunilor violente comise în perioada 07 - 08.11.2016, lui Nica Doina i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de arsuri termice gradul I-IV la nivelul coapsei stângi, produse în rezultatul acțiunii traumatice directe a unui obiect contondent incandescent (fier de călcat), echimoze la nivelul feței și a pavilionului articular pe stânga, cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui corp contondent dur cu suprafață de interacțiune limitată, echimoze și excoriații multiple la nivelul coapsei și genunchiului stâng, cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur cu suprafața de interacțiune limitată și neregulată cu o formă geometrică specifică, leziuni ce condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată, calificate ca vătămare ușoară (f.d.72, vol.I), - *rapoartele de evaluare psihologică nr. XI-10/4 și nr. xi-10/5 din 16.11.2016 al Asociației Împotriva Violentei în Familie „Casa Mărioarei”*, a persoanei Nica Doina (f.d.16,17, vol.I), - *încheierea și ordonanța de protecție din 18.11.2016*, conform cărora în privința lui Nica Valeriu au fost aplicate

anumite restricții în legătură cu acțiunile violente admise de către acesta față de soția Nica Doina (f.d.18,19-22, vol. I).

Deși recurenta invocă că Nica Valeriu nu a săvârșit infracțiunea de violență în familie, instanța de recurs a ajuns la concluzia, că instanța de apel întemeiat a conchis că afirmațiile respective nu generează achitarea inculpatului precum s-a solicitat în recurs, or în cursul judecării cauzei în instanțele de fond au fost analizate probe care înlătură orice dubiu și dovedesc cu certitudine vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii imputate. Astfel, instanța de recurs ajunge la concluzia, că în speță nu se constată existența erorii de drept, prevăzută la pct. 8) alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală.

Mai mult ca atât, este evident că alegațiile recurentului în ce privește înscenarea de către partea vătămată a calității ei de victima violenței în familie, în scopul organizării plecării ei împreună cu copilul minor peste hotarele Republicii Moldova, sunt lipsite de ori și ce suport probator, iar acțiunile părții vătămate cu privire la plecarea împreună cu copilul minor peste hotarele țării, sunt consecința acțiunilor prejudiciabile ale inculpatului Nica Valeriu.

Prin urmare, având în vedere considerentele menționate supra și raportând situația reținută în cauză la prevederile art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța de recurs concluzionează că, la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța a respectat prevederile legale relevante, prevăzute de art. 414-419 Cod de procedură penală, iar criticele din recursul înaintate de avocatul Donica Victoria în numele inculpatului, nu și-au găsit confirmarea, nefiind capabile să influențeze fondul soluției.

În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Respinge recursul declarat de către avocatul Donica Victoria în numele inculpatului, cu menținerea deciziei din 06 aprilie 2022 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, în cauza penală în privința lui *Nica Valeriu X*.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Daguța Sergiu

Talpă Boris

Eremciuc Ghenadie

Malanciuc Ion